

Wymagania edukacyjne z języka polskiego
klasa 1 po szkole podstawowej
Rok szkolny 2021-2022

| | Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń: | Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz: | Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz: | Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz: | Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń: potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz: |
|-----------------|--|---|---|--|--|
| ANTYK - O EPOCE | | | | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słów: antyk, klasyczny, monoteizm i politeizm, antropocentryzm • wskazuje różnice między politeizmem i monoteizmem • tłumaczy, co oznacza pojęcie imperium rzymskie i odnosi je do właściwego okresu historycznego • podaje datę upadku cesarstwa zachodniorzymskiego i przedstawia znaczenie tego wydarzenia w określaniu ram czasowych epoki | <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słów: judaizm, chrześcijaństwo, miasto-państwo, demokracja oraz imperium i używa ich w odpowiednim kontekście • właściwie stosuje w swoich wypowiedziach przymiotnik klasyczny • wykorzystuje pojęcia miasto-państwo i demokracja do opisu form ustrojowych starożytnej Grecji | <ul style="list-style-type: none"> • określa, na czym polegało przełomowe znaczenie wynalazku pisma • podaje etymologię i wyjaśnia sens słowa antropocentryzm w kontekście kultury antyku | <ul style="list-style-type: none"> • omawia ideę kalokagatii jako ideału człowieczeństwa • wypowiada się na temat fundamentalnej roli starożytności klasycznej w historii kultury europejskiej | <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim był Perykles i odnosi tę postać do złotego wieku w kulturze greckiej • przedstawia znaczenie prawa rzymskiego dla rozwoju późniejszych kodyfikacji prawnych • podaje datę podziału cesarstwa rzymskiego na wschodnie i zachodnie • tłumaczy, co oznacza pojęcie agora |

| | | | | | |
|--|---|--|---|---|---|
| | <ul style="list-style-type: none"> wymienia imiona najważniejszych filozofów starożytnej Grecji: Sokratesa, Platona i Arystotelesa podaje najważniejsze założenia filozofii stoickiej | <ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe założenia filozofii Sokratesa, Platona i Arystotelesa czyta ze zrozumieniem fragment Uczty Platona i objaśnia platońską | <ul style="list-style-type: none"> tłumaczy, co oznacza pojęcie materializm w odniesieniu do filozofii przyrody określa sens wyrazu idealizm w kontekście filozofii Platona | <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie pojęcia arche opisuje zasadę złotego środka w odniesieniu do filozofii Arystotelesa objaśnia sens słów: cynizm, hedonizm | <ul style="list-style-type: none"> określa pochodzenie słów akademica i liceum przedstawia główne poglądy Heraklita z Efezu |
|--|---|--|---|---|---|

| | | | | | |
|--|--|--|---|---|---|
| | i epikurejskiej | metaforę jaskini • określa etymologię oraz znaczenie słowa filozofia | <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie słowa cnota i odnosi je do filozofii Sokratesa | sofistyka | |
| | rozdzieli porządku architektoniczne: dorycki, joński i koryncki rozpoznaje najważniejsze zabytki starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu | podaje główne cechy sztuki antycznej wymienia rzymskie wynalazki architektoniczne: arkadę oraz kopułę i wskazuje je na przykładach konkretnych zabytków wyjaśnia znaczenie pojęć: polichromia, fresk, mozaika, kompozycja dzieła, arkada, kariatyda, kolumna, akwedukt, Koloseum, kopuła, łuk triumfalny | omawia znaczenie harmonii w sztuce antyku tłumaczy, czym jest kanon objaśnia sens pojęcia mimesis jako kategorii sztuki antycznej | charakteryzuje antyczny ideał piękna dokonuje analizy dzieła sztuki według następujących kryteriów: stosunek do natury, kompozycja, sposób ukazania tematu, kontekst kulturowy i filozoficzny | wypowiada się na temat ceramiki antycznej przedstawia najistotniejsze informacje na temat muzyki w antyku rozróżnia okresy klasyczny i hellenistyczny w historii sztuki starożytnej Grecji i przyporządkowuje im odpowiednie dzieła |

| | | | | | |
|------------------------|---|---|--|--|---|
| | wymienia nazwy rodzajów literackich i definiuje dramaty wskazuje podstawowe elementy budowy teatru greckiego - orchesterę, proscaenium, skene, parodos wyjaśnia, na czym polegała zasada trzech jednościi przytacza tytuły przynajmniej dwóch tragedii Sofoklesa (Król Edyp i Antygona) | rozróżnia antyczne gatunki dramatyczne: tragedię, komedię i dramat satyrowy opisuje podstawowe elementy budowy teatru greckiego - orchesterę, proscaenium, skene, parodos przedstawia budowę dramatu antycznego | omawia historię narodzin teatru swobodnie posługuje się pojęciami i wyrażeniami: dytyramb, koryfeusz, agon, chór, koturny, maska, deus ex machina, amfiteatr | • określa rolę trzech pisarzy - Ajschylosa, Eurypidesa i Sofoklesa - w rozwoju dramatu | podaje etymologię słowa tragedia omawia wpływ tragików greckich: Ajschylosa, Eurypidesa i Sofoklesa oraz komediopisarza Arystofanesa na rozwój teatru |
| ANTYK - TEKSTY Z EPOKI | | | | | |
| | • na podstawie fragmentu Mitologii Jana Parandowskiego | • wyjaśnia znaczenie pojęcia mit na tle wierzeń świata starożytnego | używa ze zrozumieniem pojęć sacrum i profanum tłumaczy znaczenie pojęcia | • wyjaśnia znaczenie pojęcia archetyp w kontekście mitu o | • na podstawie mitów o Prometeuszu i Syzyfie określa sens pojęcia |
| | relacjonuje powstanie świata i bogów według wierzeń Greków streszcza mit o Orfeuszu wymienia imiona najważniejszych bogów greckich (Zeus, Posejdon, Hades, Hera, Hestia, Demeter, Afrodyta, Apollo, Ares, Atena, Hermes i Hefajstos) | odróżnia mit od legendy i baśni charakteryzuje rodzaje mitów: kosmogoniczne, teogoniczne, antropogeniczne oraz genealogiczne i podaje konkretne przykłady każdego z nich opisuje najważniejszych bogów greckich: Zeusa, Posejdona, Hadesa, Herę, Hestię, Demeter, Afrodytę, Apolla, Aresa, Atenę, Hermesa i Hefajstosa, Artemidę, Uranosa, Gaję, Kronosa, Reę | antropomorfizm i odnosi je do mitów greckich • interpretuje mit o Orfeuszu | Orfeuszu | archetyp tłumaczy, czym były misteria eleuzyńskie interpretuje mit o rodzie Labdakidów |

| | | | | | |
|--|---|---|--|--|---|
| | omawia podział na rodzaje literackie wymienia nazwy gatunków lirycznych uprawianych w antyku | podaje definicje gatunków lirycznych: pieśni, trenu, anakreontyka, ody, elegii, poezji tyrtejskiej definiuje patriotyzm w kontekście utworu Tyrtajsa wymienia twórców starożytnej liryki greckiej: Tyrtajsa, Safonę, Anakreonta | charakteryzuje poezję tyrtejską na przykładzie wiersza Tyrtajsa interpretuje poezję Anakreonta w odniesieniu do filozofii epikurejskiej porównuje liryki Tyrtajsa z wierszami Anakreonta omawia twórczość poetów starożytnej Grecji: Tyrtajsa, Safony, Anakreonta | • szczegółowo analizuje i interpretuje wiersze, używając terminologii z zakresu teorii literatury (rodzaj liryki, podmiot liryczny, sytuacja liryczna) i wskazując zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego oraz określając ich funkcje | interpretuje liryki Tyrtajsa, Anakreonta i Safony, odnosząc je do światopoglądu starożytnych Greków ocenia formę i styl poznanych liryków |
| | określa tematykę przeczytanego fragmentu Iliady uzasadnia przynależność eposu do epiki | wymienia cechy eposu homeryckiego wyjaśnia, na czym polega specyfika porównania homeryckiego i wskazuje odpowiednie przykłady w tekście tłumaczy znaczenie | relacjonuje główne wątki Iliady odróżnia inwokację od apostrofy omawia na przykładach istotę toposu | • rozpoznaje i wskazuje cechy stylu podniosłego • charakteryzuje głównych bohaterów Iliady | • wymienia imiona drugoplanowych bohaterów Iliady: Andromacha, Priam, Kasandra, Helena, Parys, Laokoon • konfrontuje historię o Laokoonie z rzeźbą Grupa |
| | | pojęcia stały epitet i podaje przykłady takich epitetów z eposu homeryckiego • wyjaśnia, co oznacza wyrażenie koń trojański | | | Laokoona omawia tematykę, toposy i przesłanie Odyssei wyjaśnia znaczenie pojęcia homo viator |
| | • wyjaśnia pojęcie poetyka normatywna i odnosi je do traktatu Poetyka Arystotelesa | • wypowiada się na temat dokonań Arystotelesa | omawia zagadnienie katharsis jako jednej z podstawowych kategorii tragedii greckiej definiuje zasady mimesis oraz decorum | • wypowiada się na temat funkcji zasad mimesis i decorum w budowie tekstu literackiego | • przywołuje szerokie konteksty traktatu Arystotelesa i nawiązania do niego |

| | | | | | |
|------------------------------------|--|---|---|--|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> • streszcza tragedię Król Edyp Sofoklesa | wskazuje w tekście elementy budowy dramatu antycznego omawia zasadę trzech jedności na przykładzie utworu Sofoklesa charakteryzuje głównego bohatera tragedii wymienia funkcje chóru w dramacie antycznym, odwołując się do przykładów z tekstu | wyjaśnia istotę tragizmu w kontekście treści utworu na przykładzie działań Edypa określa funkcjonowanie ironii tragicznej przedstawia, na czym polega wina tragiczna w odniesieniu do losów głównego bohatera | analizuje zagadnienie fatum w świecie starożytnych Greków, odnosząc się do treści Króla Edypa posługuje się pojęciem hybris przy charakteryzowaniu postaci Edypa objaśnia zagadnienie katharsis jako jednej z podstawowych kategorii tragedii greckiej | streszcza mit o rodzie Labdakidów wyjaśnia na przykładzie Króla Edypa, na czym polega zasada decorum |
| | przedstawia postać Horacego określa pochodzenie pojęcia mecenas sztuki w nawiązaniu do biografii Horacego wyjaśnia znaczenie pojęcia horacjanizm | podaje cechy charakterystyczne pieśni (ód) rozpoznaje rodzaj liryki omawianego utworu, jego adresata, sposób kreacji podmiotu lirycznego i sytuacji lirycznej określa problematykę utworu | definiuje zasadę decorum i odnosi ją do wybranych utworów literatury starożytnej sytuuje treść ody w kontekście poznanych filozofii wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego | <ul style="list-style-type: none"> • pisze analizę i interpretację wiersza Horacego | <ul style="list-style-type: none"> • przywołuje szerokie konteksty twórczości Horacego i nawiązania do niej |
| ANTYK - NAUKA O JĘZYKU | | | | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie pojęcia retoryka | <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje na przykładach różne typy | <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słowa perswazja i wskazuje | <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje manipulację językową i najczęstsze | <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i analizuje wypowiedź propagandową |
| | <ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia argumenty rzeczowe, logiczne i emocjonalne | argumentów - rzeczowe, logiczne i emocjonalne • wymienia etapy przygotowania wypowiedzi ustnej | odmiany perswazji: propagandę oraz agitację • realizuje w praktyce etapy przygotowania wypowiedzi ustnej | chwyty erystyczne tworzy konspekt dłuższej wypowiedzi ustnej podczas wypowiedzania się zwraca uwagę na mowę ciała | |
| ANTYK - PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE | | | | | |

| | | | | | |
|---------------------------|--|---|---|--|---|
| | streszcza główne tezy fragmentu tekstu Ernsta Hansa Gombricha O sztuce relacjonuje fragment prozy Tadeusza Borowskiego U nas, w Auschwitzu... | • prezentuje własne wrażenia wynikające z lektury fragmentu tekstu Tadeusza Borowskiego | • podsumowuje dziedzictwo antyku | podejmuje dyskusję na temat roli artysty w czasach antyku i obecnie bierze udział w dyskusji na temat zagrożeń myślenia idealistycznego | • pisze pracę, w której zawiera swój pogląd na temat dziedzictwa antyku |
| | • przytacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat antyku | • wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się z twórczości antycznej | wyciąga wnioski na tematy związane z twórczością antyczną określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa antyku | zabiera głos w dyskusji na tematy związane z antykiem i stosuje odpowiednie argumenty w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań | wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości antycznej formułuje i rozwiązuje problemy badawcze związane z twórczością antyku |
| ANTYK - NAWIĄZANIA | | | | | |
| | • rozpoznaje wpływy kultury starożytnej w różnych dziełach sztuki | • wymienia elementy kultury starożytnej obecne w dzisiejszym świecie | • omawia znany sobie przykład inspiracji kulturą antyku | • podaje przykłady wpływu sztuki starożytnej na twórczość kolejnych epok | • omawia stosunek poszczególnych okresów w historii kultury do dziedzictwa antyku |
| | czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów Zbigniewa Herberta Barbarzyńca w ogrodzie i Mieczysława Jastruna Mit śródziemnomorski relacjonuje opinię Mieczysława Jastruna o starożytnych Grekach | odnosi tekst utworu Zbigniewa Herberta do poznanych dzieł architektury starożytnej Grecji rozpoznaje polemiczny charakter tekstu Mieczysława Jastruna | interpretuje tytuł tekstu Herberta, odwołując się do toposów (m.in. ogrodu, arkadii, barbarzyńcy) porównuje tezy zawarte w tekstach Jastruna i Herberta | podejmuje dyskusję na temat dziedzictwa antyku interpretuje słowo barbarzyńca w kontekście obu fragmentów | • przywołuje szerokie konteksty i nawiązania obu przeczytanych tekstów |
| | • streszcza mit o Dedalu i | • streszcza mit o Ledzie i | • interpretuje rzeźbę Igora | • omawia współczesne | • tworzy parodię dowolnie |

| | | | | | |
|-------------------------|---|--|---|--|--|
| | <p>Ikarze</p> <ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem fragment tekstu Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego <p>Tragiczny koniec mitologii</p> | <p>Jowiszu</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie słów demitologizacja i parodia na przykładzie utworu Gałczyńskiego | <p>Mitoraja Ikaro Alato w odniesieniu do kanonu sztuki antycznej oraz mitu o Dedalu i Ikarze</p> | <p>interpretacje mitologii starożytnych Greków i Rzymian</p> | <p>wybranego mitu</p> |
| | <p>określa tematykę fragmentu wiersza Marii Pawlikowskiej Jasnorzewskiej</p> <p>Róże dla Safony</p> <p>nazywa rodzaj liryki występujący w utworze</p> | <p>prezentuje informacje na temat życia, legendy oraz twórczości Safony</p> <p>określa podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu</p> | <p>wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego</p> <p>omawia sytuację liryczną występującą w utworze Jasnorzewskiej</p> | <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega funkcja metafor w wierszu | <ul style="list-style-type: none"> pisze analizę i interpretację wiersza |
| | <ul style="list-style-type: none"> streszcza fabułę filmu | <ul style="list-style-type: none"> porównuje fabułę filmu z treścią mitu trojańskiego | <ul style="list-style-type: none"> posługuje się nazwami gatunków filmowych i przyporządkowuje Troję do jednego z nich | <ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat scenografii, kostiumów, zdjęć, montażu, reżyserii, gry aktorskiej oraz efektów specjalnych w Troi | <ul style="list-style-type: none"> porównuje obraz Wolfganga Petersena z innymi dziełami filmowymi podejmującymi wątki antyczne |
| | <ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat swoich odczuć po obejrzeniu filmu | <ul style="list-style-type: none"> definiuje żywioł dionizyjski i odnosi go do Alexisa Zorbasa - głównego bohatera filmu | <ul style="list-style-type: none"> porównuje Greka Zorbę z tragedią antyczną, uwzględniając następujące elementy: przeznaczenie, konflikt tragiczny, winę tragiczną, katharsis | <ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenia tańca w filmie i w antycznych obrzędach religijnych | <ul style="list-style-type: none"> tworzy recenzję filmu |
| BIBLIA - O EPOCE | | | | | |
| | <p>podaje nazwy religii wywodzących się z Biblii</p> <p>wymienia podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem</p> | <p>wymienia nazwy religii chrześcijańskich i wskazuje podstawowe różnice pomiędzy nimi</p> <p>wyjaśnia znaczenie pojęcia Testament w odniesieniu do Biblii</p> | <p>omawia różnice pomiędzy Starym a Nowym Testamentem</p> <p>wyjaśnia, czym są Ewangelie i wymienia imiona ewangelistów</p> | <ul style="list-style-type: none"> analizuje relacje dogmatyczne i społeczne pomiędzy judaizmem i chrześcijaństwem, a także pomiędzy wyznaniem chrześcijańskimi | <ul style="list-style-type: none"> wyczerpująco opisuje jedną z religii wywodzących się z Biblii |
| | <p>określa pochodzenie słowa Biblia</p> <p>prezentuje podział ksiąg biblijnych</p> | <ul style="list-style-type: none"> dokonuje podziału ksiąg biblijnych na księgi historyczne, dydaktyczne oraz profetyczne i podaje | <p>charakteryzuje przekłady Biblii</p> <p>wyjaśnia znaczenie pojęć: kanon, teologia, symbol</p> | <ul style="list-style-type: none"> omawia funkcje Biblii - sakralną, poznawczą i estetyczną | <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy świętych ksiąg innych religii |

| | | | | | |
|-------------------------|--|--|--|--|--|
| | | ich przykłady wymienia przekłady Biblii określa, w jakich językach została zapisana Biblia wyjaśnia znaczenie pojęć werset i alegoria | | | |
| BIBLIA - TEKSTY Z EPOKI | | | | | |
| | • relacjonuje powstanie świata i człowieka według Biblii | wyjaśnia znaczenie frazeologizmu zakazany owoc definiuje pojęcia genesis i patriarcha | • porównuje biblijny opis stworzenia świata i człowieka z opisem mitologicznym | • interpretuje opowieść o złamaniu owocu z drzewa zakazanego (o grzechu pierworodnym) | formułuje wypowiedź na temat wolnej woli w kontekście opowieści o grzechu pierworodnym interpretuje obraz Tycjana Grzech pierworodny i Williama Blake'a Bóg stwarzający wszechświat |
| | • relacjonuje treść fragmentu Księgi Wyjścia | • charakteryzuje relację między Bogiem a człowiekiem na podstawie fragmentów Księgi Wyjścia | • wypowiada się na temat symboliki wydarzeń opisanych w Księdze Wyjścia | • przedstawia rolę Mojżesza w historii judaizmu | • analizuje dzieła plastyczne inspirowane Księgą Wyjścia |
| | • opowiada historię Hioba | • omawia relacje między Hiobem a Bogiem na podstawie fragmentu Biblii | • interpretuje przemianę postawy Hioba po rozmowie z Bogiem | • podejmuje dyskusję na temat sensu cierpienia i zgody Boga na istnienie zła (teodycei) | omawia problem cierpienia we współczesnym świecie interpretuje obraz Leona Bonnata w kontekście historii Hioba |
| | przyporządkowuje psalmy do liryki określa rodzaj liryki oraz nadawcę i adresata psalmów wyjaśnia znaczenie pojęć psalm i psalterz | klasyfikuje psalmy według poznanych kryteriów podaje przykłady paralelizmów | wypowiada się na temat związku psalmów z muzyką wskazuje środki stylistyczne zastosowane w psalmach i omawia ich funkcje | • przedstawia obraz Boga wyłaniający się z psalmów | • porównuje tłumaczenia psalmów (z Biblii Tysiąclecia, Jana Kochanowskiego i Czesława Miłosza) |

| | | | | | |
|--------------------------------|---|--|---|--|--|
| | • uzasadnia przynależność Pieśni nad Pieśniami do liryki | charakteryzuje relacje między Oblubieńcem a Oblubienicą wyjaśnia znaczenie wyrażenia miłość zmysłowa w kontekście utworu | omawia oddziaływanie Pieśni nad Pieśniami na zmysły, wskazując cytaty z tekstu odnajduje środki stylistyczne zastosowane w utworze i określa ich funkcję | podejmuje dyskusję na temat przynależności Pieśni nad Pieśniami do kanonu biblijnego wypowiada się na temat symbolicznej interpretacji Pieśni | porównuje opis miłości zaprezentowany w Pieśni nad Pieśniami z wybranymi utworami miłosnymi z kręgu popkultury opisuje postać z obrazu Oblubienica Rossettiego i zestawia ją z literackim pierwowzorem z Biblii |
| | odczytuje przypowieści na poziomie dosłownym i alegorycznym tłumaczy znaczenie pojęcia parabola | • wymienia elementy świata przedstawionego, zwracając uwagę na ich schematyczną konstrukcję | wyjaśnia funkcję schematycznej konstrukcji przypowieści i podaje przyczynę braku imion bohaterów odróżnia przypowieść od exemplum | uzasadnia sens posługiwania się formą przypowieści w Biblii wskazuje na średniowiecznej miniaturze Czterech ewangelistów atrybuty właściwe poszczególnym ewangelistom | podejmuje dyskusję na temat aktualności wzorców moralnych propagowanych w przypowieściach podaje przykłady utworów literackich o charakterze parabolicznym |
| | • streszcza Księgę Apokalipsy na podstawie przeczytanych fragmentów | opisuje jeźdźców Apokalipsy i charakteryzuje ich na podstawie ryciny Albrechta Dürera Czterech jeźdźców Apokalipsy definiuje pojęcie eschatologii | wskazuje główne cechy stylu Apokalipsy interpretuje symbole i alegorie znajdujące się w omawianym fragmencie | wypowiada się na temat sposobów obrazowania i wywoływania nastroju grozy w Apokalipsie porównuje biblijną Apokalipsę z innymi przedstawieniami końca świata | • pisze analizę porównawczą Apokalipsy i dowolnego dzieła prezentującego koniec świata (literackiego, malarskiego bądź filmowego) |
| | omawia obraz miłości wyłaniający się z listu św. Jana wyjaśnia znaczenie pojęć kazanie i list apostołski | • dostrzega i charakteryzuje rewolucyjność nauki Jezusa z Nazaretu zawartej w liście św. Jana | • podejmuje dyskusję na temat funkcjonowania przykazania miłości bliźniego | • porównuje obraz Fra Angelica Kazanie na górze z treścią listu św. Jana | • przywołuje szerokie konteksty listu św. Jana i nawiązania do niego |
| BIBLIA - NAUKA O JĘZYKU | | | | | |
| | • wymienia style funkcjonalne obecne w | • podaje cechy stylów funkcjonalnych | • rozpoznaje stylizację językową | • omawia różnice pomiędzy stylem | • tworzy teksty napisane różnymi stylami |

| | | | | | |
|--|---|--|--|--|---|
| | języku polskim i rozpoznaje je w praktyce • wymienia najczęstsze rodzaje stylizacji językowej | | • wskazuje wyróżniki stylu biblijnego | funkcjonalnym a artystycznym • podaje cechy dobrego stylu | funkcjonalnymi |
| BIBLIA - PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE | | | | | |
| | • relacjonuje opinie na temat Biblii, zawarte w tekstach Anny Kamińskiej Książka nad książkami i Anny Świderkówny Rozmowy o Biblii | • wskazuje i komentuje różnice pomiędzy tekstami obu autorek | • na podstawie przeczytanych fragmentów formułuje własne sądy na temat Biblii | • podejmuje dyskusję o miejscu Biblii w przeszłości i we współczesnym świecie | • wypowiada się na temat wpływu Biblii na dzieje świata |
| | • przytacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat Biblii | • wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się z Biblii | • rozważa zagadnienia poruszane w przeczytanych fragmentach Biblii i formułuje własne sądy na ich temat oraz wnioski | zabiera głos w dyskusji na tematy związane z Biblią i stosuje odpowiednie argumenty w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań | wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z Biblii formułuje i rozwiązuje problemy badawcze związane z Biblią |
| BIBLIA - NAWIĄZANIA | | | | | |
| | • rozpoznaje inspiracje biblijne w sztuce | • wymienia motywy w kulturze współczesnej, wywodzące się z Biblii | • omawia przykład dzieła zainspirowanego Biblią | • podaje przykłady inspiracji biblijnych, realizowane w określonych epokach | • szczegółowo omawia wybrany przykład współczesnego dzieła sztuki inspirowanego Biblią |
| | odczytuje ze zrozumieniem treść wierszy Zbigniewa Herberta Książka i Anny Achmatowej Żona Lota relacjonuje historie zburzenia Sodomy i Gomory nazywa rodzaj liryki występujący w utworach | określa adresata i nadawcę wierszy rozpoznaje bohaterów lirycznych wiersza Achmatowej odnajduje nawiązania biblijne w wierszu Herberta | • określa stosunek podmiotu lirycznego do Biblii w wierszu Herberta oraz do żony Lota w wierszu Achmatowej | • interpretuje oba wiersze | • pisze analizę porównawczą obu utworów |

| | | | | | |
|--------------------------------|--|---|---|---|---|
| | relacjonuje treść fragmentów tekstów Harolda Kushnera Co się naprawdę zdarzyło w ogrodzie Edenu? i Frederica Beigbedera Windows on the World przytacza treść historii o grzechu pierwotnym i zburzeniu wieży Babel | uzasadnia porównanie World Trade Center do wieży Babel z tekstu Frederica Beigbedera opisuje dzieło Jerzego Nowosielskiego Krucyfiks | określa funkcję pytań w tekście Harolda Kushnera porównuje autorską interpretację historii biblijnej z interpretacją kanoniczną | wskazuje literaturę pomocną do interpretacji krucyfiksu interpretuje znaczenie krucyfiksu w kontekście symboliki chrześcijańskiej | • wymienia tytuły innych dzieł Jerzego Nowosielskiego i je interpretuje |
| | • streszcza fabułę filmu | • wyjaśnia funkcję retrospekcji w Pasji | • wypowiada się na temat kompozycji filmu | • podejmuje dyskusję na temat zasadności ukazania w filmie drastycznych scen interpretuje postać szatana | • porównuje epizody filmowe z ich ewangelicznymi opisami pisze recenzję filmu |
| | • przedstawia swoje odczucia po obejrzeniu filmu | • zabiera głos w dyskusji na temat postawy bohatera filmu - Krzysztofa | wypowiada się na temat dialogów, narracji i kadrowania w filmie analizuje rolę przypadku w konstrukcji fabuły | interpretuje postać graną w filmie przez Artura Barcisia podejmuje dyskusję o hierarchii wartości we współczesnym świecie | • formułuje wypowiedź na temat innego filmu z cyklu Dekalog |
| ŚREDNIOWIECZE - O EPOCE | | | | | |
| | podaje etymologię nazwy epoki wymienia najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza wyjaśnia znaczenie słów teocentryzm i feudalizm określa fazy średniowiecza | omawia najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza porównuje ramy czasowe średniowiecza polskiego i europejskiego charakteryzuje średniowieczny system szkolny wyjaśnia, co oznacza sformułowanie Biblia pauperum | analizuje specyfikę periodyzacji polskiego średniowiecza omawia, na czym polegał średniowieczny uniwersalizm i teocentryzm | • interpretuje rolę karnawału | • opisuje wpływ antyku i kultury arabskiej na średniowiecze |
| | • czyta ze zrozumieniem | • wymienia podstawowe | • na podstawie Summy | • przedstawia różnice | • interpretuje portret św. |

| | | | | | |
|---------------------------------------|---|--|--|--|---|
| | fragment Wyznań św. Augustyna oraz Summy teologicznej św. Tomasza • wyjaśnia znaczenie pojęcia asceza | założenia obu filozofii • tłumaczy, co oznaczają pojęcia: dualizm, iluminacja, akt, potencja, hierarchia bytów | teologicznej wyjaśnia pochodzenie hierarchii bytów według św. Tomasza • omawia wpływ idei hierarchii bytów na średniowieczną koncepcję władzy i społeczeństwa | między filozofią św. Augustyna a filozofią św. Tomasza | Augustyna • objaśnia alegoryczne znaczenie koloru na obrazie Justusa z Gandawy |
| | rozpoznaje najważniejsze zabytki polskiego i europejskiego średniowiecza odróżnia styl romański od gotyckiego | wymienia podstawowe cechy stylu romańskiego i gotyckiego podaje przykłady zabytków polskiego i europejskiego średniowiecza właściwie posługuje się terminami: płaskorzeźba, rzeźba pełnofigurowa, fresk, pieta, ikona, nawa, ołtarz, prezbiterium, apsyda, katedra, przypora, rozeta, witraż, portal | wyjaśnia i ilustruje przykładami parenetyczny i anonimowy charakter sztuki średniowiecznej omawia alegorię i podaje jej przykłady używa we właściwym kontekście terminów: symultanimizm, iluminatorstwo, miniatura, chorał, bazylika | • analizuje średniowieczne dzieło sztuki według następujących kryteriów: symbolika, kolorystyka, kolejność ukazywania postaci, sposób przedstawienia sylwetki ludzkiej, kontekst filozoficzny i historyczny dzieła, kompozycja | wymienia cechy stylu bizantyjskiego i podaje jego przykłady wypowiada się na temat muzyki średniowiecznej |
| | • podaje nazwy średniowiecznych gatunków teatralnych | • wymienia cechy teatralnych gatunków średniowiecznych | • wypowiada się na temat funkcji teatru w średniowieczu | • objaśnia psychomachię w kontekście moralitetu | • przywołuje szerokie konteksty i nawiązania |
| ŚREDNIOWIECZE - TEKSTY Z EPOKI | | | | | |
| | czyta ze zrozumieniem Bogurodzicę wskazuje przykłady archaizmów w utworze | rozpoznaje podmiot liryczny oraz adresata utworu wskazuje archaizmy leksykalne i fleksyjne w Bogurodzicy wyjaśnia znaczenie pojęcia kierlesz | wypowiada się na temat kompozycji utworu omawia funkcję Bogurodzicy w średniowiecznej Polsce | odnajduje w treści Bogurodzicy motyw deesis i odnosi go do sztuk plastycznych omawia formę wiersza | • wskazuje podobieństwa między motywem deesis w Bogurodzicy a przedstawionym na średniowiecznej ikonie |

| | | | | | |
|--|--|---|--|---|--|
| | czyta ze zrozumieniem Lament świętokrzyski wskazuje przykłady archaizmów w utworze | określa sytuację liryczną, podmiot liryczny i adresatów utworu wskazuje archaizmy | charakteryzuje Maryję jako matkę rozpoznaje w wierszu motyw Stabat mater | • porównuje obrazy Maryi z Lamentu świętokrzyskiego i z Bogurodzicy | • zestawia obrazy męki Pańskiej przedstawione w Lamencie świętokrzyskim i na obrazie Matthiasa |
|--|--|---|--|---|--|

| | | | | | |
|--|---|--|---|---|--|
| | | leksykalne i fleksyjne w Lamencie świętokrzyskim | | | Grunewalda Ukrzyżowanie • wypowiada się na temat obrazu Żydów w tekście Lamentu świętokrzyskiego |
| | czyta ze zrozumieniem Rozmowę Mistrza Polikarpa ze Śmiercią streszcza utwór wskazuje przykłady archaizmów w tekście | opisuje obraz śmierci przedstawiony w utworze, posługując się przy tym terminem alegoria wskazuje w tekście archaizmy leksykalne i fleksyjne | odnajduje w przeczytanim fragmencie motyw danse macabre wyjaśnia przyczyny popularności motywu śmierci w średniowieczu wyjaśnia w kontekście utworu znaczenie pojęć memento mori i ars moriendi | omawia na podstawie lektury światopogląd ludzi średniowiecza wypowiada się na temat średniowiecznych wskazań ars moriendi tłumaczy, czym była w średniowieczu czarna śmierć | • porównuje motyw danse macabre przedstawiony w Rozmowie... i na obrazie Bernta Notkego Taniec śmierci |
| | czyta ze zrozumieniem Legendę o św. Aleksym streszcza żywot św. Aleksego wskazuje przykłady archaizmów w utworze | charakteryzuje świętego jako ascetę podaje przykłady archaizmów leksykalnych i fleksyjnych z tekstu | • wskazuje w utworze typowe elementy legendy hagiograficznej | • podejmuje dyskusję na temat aktualności ascezy oraz sensu takiej drogi do świętości | opisuje inne przykłady ascezy średniowiecznej wyjaśnia, jaką rolę odgrywali święci w życiu ludzi średniowiecza |
| | relacjonuje treść fragmentu Pochwała stworzenia charakteryzuje Pochwałę stworzenia jako hymn | • porównuje postawy dwóch świętych: św. Franciszka i św. Aleksego | odnajduje w tekście elementy stylu biblijnego wyraża opinię na temat dwóch dróg do świętości - św. Aleksego i św. Franciszka | interpretuje dzieło Giotto wyjaśnia znaczenie pojęcia franciszkanizm | • przywołuje szerokie konteksty interpretacyjne związane z postacią św. Franciszka |

| | | | | | |
|--|---|--|--|---|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> • streszcza fragment utworu Król Artur i rycerze Okrągłego Stołu | wymienia tytuły europejskich eposów rycerskich odnosi zachowania Artura do średniowiecznego kodeksu rycerskiego wyjaśnia znaczenie pojęcia epos rycerski | na przykładzie tekstu objaśnia funkcję fantastyki w epice rycerskiej tłumaczy, co oznacza pojęcie etos | <ul style="list-style-type: none"> • analizuje etos rycerza i wyraża swoją opinię na ten temat | <ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat XV-wiecznego obrazu Rycerze Okrągłego Stołu i św. Graal • opisuje współczesne dzieła (filmowe, literackie) nawiązujące do średniowiecznych opowieści o rycerzach |
| | dla fragmentów utworu: <ul style="list-style-type: none"> • streszcza fragment Dziejów Tristana i Izoldy | dla fragmentów utworu: <ul style="list-style-type: none"> • formułuje zasady miłości rycerskiej | dla fragmentów utworu: <ul style="list-style-type: none"> • objaśnia funkcję fantastyki w tekście | dla fragmentów utworu: <ul style="list-style-type: none"> • analizuje specyfikę uczucia łączącego Tristana | <ul style="list-style-type: none"> • streszcza historię Abelarda i Heloizy • podaje przykłady |

| | | | | | |
|--|---|---|---|--|---|
| | dla całości utworu: streszcza utwór Dzieje Tristana i Izoldy sporządza plan wydarzeń | dla całości utworu: <ul style="list-style-type: none"> • omawia etos rycerski na przykładzie postaci Tristana | dla całości utworu: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady elementów fantastyki w Dziejach Tristana i Izoldy i określa ich funkcję | i Izoldę dla całości utworu: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje obyczajowość średniowieczną na podstawie Dziejów Tristana i Izoldy | (także współczesnych) opartych na historii podobnej do romansu Tristana i Izoldy <ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat miniatury Tristan i Izolda podczas morskiej podróży |
| | opisuje wzorzec władcy na podstawie charakterystyki Bolesława Chrobrego pióra Galla Anonima definiuje pojęcie kronika | wymienia obowiązki króla przedstawione przez kronikarza podaje przykłady dzieł polskiej historiografii średniowiecznej definiuje pojęcie historiografia | na podstawie Kroniki polskiej wypowiada się na temat stosunków społecznych i obyczajowości w średniowiecznej Polsce charakteryzuje dzieła polskiej historiografii średniowiecznej | omawia uwarunkowania historyczne początków piśmiennictwa polskiego podejmuje dyskusję na temat wizerunku współczesnych władców w mediach | <ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje mowę pochwalną na cześć wybranej przez siebie osoby |
| | czyta ze zrozumieniem fragment Wielkiego testamentu prezentuje życiorys Villona, stanowiący kanwę utworu | interpretuje tytuł tekstu wyjaśnia znaczenie pojęcia testament poetycki | <ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat środków stylistycznych użytych w wierszu oraz zastosowanej w nim kompozycji | <ul style="list-style-type: none"> • porównuje obraz przemijania zawarty w Wielkim Testamencie ze współczesnymi wyobrażeniami na ten temat | <ul style="list-style-type: none"> • przywołuje szerokie konteksty wywodzące się z Wielkiego testamentu i nawiązania do utworu |

| | | | | | |
|---|--|---|---|---|---|
| | dla fragmentów utworu: na podstawie fragmentów Boskiej Komedii ogólnie omawia budowę piekła, czyśćca i raju dla całości utworu: opisuje budowę zaświatów wyjaśnia znaczenie słowa prekursor | dla fragmentów utworu: charakteryzuje narratora Boskiej Komedii wyjaśnia znaczenie tytułu tekstu dla całości utworu: wypowiada się na temat postaci pojawiających się w utworze tłumaczy znaczenie pojęć poemat epicki i summa | dla fragmentów utworu: wylicza elementy dzieła charakterystyczne dla średniowiecza i renesansu dla całości utworu: wymienia i ilustruje przykładami elementy dzieła charakterystyczne dla średniowiecza i dla renesansu | dla fragmentów utworu: wypowiada się na temat sposobu obrazowania w utworze dla całości utworu: interpretuje symbole obecne w dziele Dantego | • omawia fresk Dante i trzy królestwa |
| ŚREDNIOWIECZE - NAUKA O JĘZYKU | | | | | |
| | • wymienia dialekty polszczyzny | • rozpoznaje we współczesnym języku | • omawia historię zapożyczeń | • podaje przyczyny zmian zachodzących w języku | • sytuuje język polski we właściwej grupie języków |
| | • przytacza przykłady zabytków języka polskiego (w tym pierwsze zapisane zdanie) | niektóre pozostałości staropolskie, np. ślady liczby podwójnej | • wskazuje przykłady wyrazów z przegłosem polskim, palatalizacją oraz e ruchomym | polskim | słowiańskich • wymienia nazwy podstawowych grup języków wywodzących się z języka praindoeuropejskiego oraz języków spoza rodziny indoeuropejskiej |
| ŚREDNIOWIECZE - PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE | | | | | |
| | • relacjonuje opinie na temat średniowiecza, zawarte we fragmentach tekstów Franca Cardiniego Wojownik i rycerz oraz Johana Huizingi Jesień średniowiecza | • wskazuje i komentuje różnice pomiędzy tekstami obu autorów | • formułuje własne sądy na podstawie przeczytanych fragmentów | • podejmuje dyskusję dotyczącą oceny średniowiecza, w której odwołuje się do fragmentów tekstów Cardiniego i Huizingi | • przywołuje szerokie konteksty i nawiązania wywodzące się ze światopoglądu i z twórczości średniowiecza |

| | | | | | |
|-----------------------------------|--|--|---|--|--|
| | • odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat średniowiecza | • wykorzystuje najważniejsze konteksty wywodzące się ze średniowiecza | • rozważa zagadnienia poruszane w przeczytanych tekstach średniowiecznych i formułuje własne sądy na ich temat oraz wnioski | zabiera głos w dyskusji na tematy związane ze światopoglądem oraz twórczością średniowiecza i stosuje odpowiednie argumenty w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań | wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się ze światopoglądu i z twórczości średniowiecza formułuje i rozwiązuje problemy badawcze związane z epoką średniowiecza |
| ŚREDNIOWIECZE - NAWIĄZANIA | | | | | |
| | • rozpoznaje inspiracje sztuką średniowiecza | • wymienia elementy kultury średniowiecza obecne w dzisiejszym świecie | • omawia wpływy kultury średniowiecznej w różnych dziełach sztuki | • analizuje wybrany przykład inspiracji kulturą średniowiecza | podaje przykłady wpływów sztuki średniowiecznej na twórczość kolejnych epok omawia stosunek poszczególnych okresów w historii kultury do dziedzictwa średniowiecza |
| | • rozpoznaje kontekst literacki wiersza Kazimierza Włakowiczówny | • określa typ liryki występujący w utworze, a także wskazuje podmiot | • porównuje legendę średniowieczną z poetyckim komentarzem współczesnej | • omawia kontekst kulturowy wykorzystany w wierszu | • pisze analizę i interpretację wiersza |

| | | | | | |
|--|---|---|--|--|--|
| | Opowieść małżonki św. Aleksego | liryczny i adresata wiersza | poetki | | |
| | • referuje opinię bohaterów Imienia róży na temat śmiechu | • porównuje stosunek do śmiechu obecny w Imieniu róży i Stołku dla wesółka | rozpoznaje we fragmencie Imienia róży autora księgi - Arystotelesa omawia rolę błazna na dworach | • podejmuje dyskusję na temat funkcji śmiechu w kulturze średniowiecza i dzisiaj | • przywołuje szerokie konteksty i nawiązania obecne w utworze Umberta Eco Imię róży |
| | • streszcza fragment tekstu Andrzeja Sapkowskiego Miecz przeznaczenia | • wymienia motywy średniowieczne, którymi posłużył się autor Miecza przeznaczenia | • odnajduje w tekście elementy stylizowane na polszczyznę średniowieczną | • wskazuje w dziele Zdzisława Beksińskiego nawiązania do wieków średnich oraz elementy charakterystyczne dla sposobu obrazowania malarza | interpretuje obraz Zdzisława Beksińskiego porównuje dzieło Beksińskiego z animacją Tomasza Bagińskiego Katedra |

| | | | | | |
|--|---|---|--|---|--|
| | • streszcza fabułę filmu | odnajduje w filmie motywy średniowieczne wyjaśnia w kontekście filmu znaczenie słów absurd oraz ironia | porównuje bohaterów filmu z ich pierwowzorami z legend arturiańskich wyjaśnia, na czym polega specyfika angielskiego humoru | • analizuje środki tworzące w filmie klimat średniowiecza | • podejmuje dyskusję na temat walorów artystycznych i poznawczych filmu |
| | • odnajduje w tekście nawiązania do kultury i obyczajowości średniowiecza | interpretuje tytuł filmu i objaśnia jego funkcję wyjaśnia w kontekście dzieła Bergmana znaczenie pojęć personifikacja i taniec śmierci | rozpoznaje w filmie konwencję moralitetu tłumaczy na podstawie Siódmej pieczęci, czym jest teodycea | • odczytuje przesłanie filmu | • przywołuje szerokie konteksty wywodzące się z filmu Siódma pieczęć i nawiązania do niego |

| | | | | | |
|--|---|--|---|---|--|
| | Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń: | Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz: | Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz: | Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz: | Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz: |
|--|---|--|---|---|--|

RENEZANS - O EPOCE

| | | | | | |
|--|---|--|---|---|--|
| | określa, na kiedy datowany jest początek renesansu w Europie podaje umowną datę początku renesansu w Polsce wyjaśnia znaczenie i pochodzenie nazwy epoki tłumaczy, co oznacza pojęcie reformacja i opisuje rolę Marcina Lutra dostrzega związki pomiędzy odrodzeniem a antykiem | objaśnia, na czym polegała reformacja i jakie były jej przyczyny opisuje przemiany kulturowe, które stały się podwalinami nowej epoki podaje przykłady związków pomiędzy renesansem a antykiem wymienia wyznania protestanckie wyjaśnia znaczenie pojęć humanizm i antropocentryzm | omawia społeczne uwarunkowania narodzin epoki odrodzenia charakteryzuje rolę wydarzeń, wyznaczających początek renesansu w kształtowaniu nowej epoki wyjaśnia znaczenie wyrażenia ad fontes | • analizuje wpływ antyku na narodziny nowej epoki | wyjaśnia, jakie było podłoże różnicy pomiędzy periodyzacją renesansu w Europie i w Polsce omawia wpływ teorii heliocentrycznej Mikołaja Kopernika, wynalezienia druku i upadku Konstantynopola na kształtowanie się renesansu |
|--|---|--|---|---|--|

| | | | | | |
|--|--|---|--|--|---|
| | wymienia nazwiska czołowych filozofów i myślicieli epoki odrodzenia streszcza fragment Pochwały głupoty Erazma z Rotterdamu przedstawia główny temat Księcia Niccola Machiavellego | omawia najważniejsze założenia filozofii Erazma z Rotterdamu opisuje ogólne tendencje filozoficzne odrodzenia | wyczerpująco przedstawia problematykę fragmentów Pochwały głupoty i Księcia w kontekście fragmentów tekstów Machiavellego i Erazma z Rotterdamu wyjaśnia znaczenie terminów makiawelizm i tolerancja | • podejmuje dyskusję na temat poglądów Erazma z Rotterdamu i Machiavellego | objaśnia wpływ filozofii Platona na myśl renesansową wypowiada się na temat gatunku zapoczątkowanego przez Michela de Montaigne'a podejmuje dyskusję na temat etyki w kontekście dzieła Niccola Machiavellego |
|--|--|---|--|--|---|

| | | | | | |
|--|---|--|---|---|--|
| | rozpoznaje dzieła sztuki renesansowej ogólnie wypowiada się na temat najważniejszych artystów odrodzenia (Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Rafael, Sandro Botticelli) | wymienia cechy charakterystyczne stylu renesansowego i objaśnia je na przykładach prezentuje dzieła polskiego renesansu wyjaśnia znaczenie terminów: akt, portret, perspektywa, scenka rodzajowa, krużganki, miasto idealne, sfumato | wskazuje i ilustruje przykładami najważniejsze tematy sztuki renesansowej omawia twórczość najważniejszych artystów odrodzenia (Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Rafael, Sandro Botticelli) | analizuje renesansowe dzieło sztuki charakteryzuje wpływ antyku na sztukę odrodzenia | opisuje twórczość renesansowych artystów północnych analizuje i ocenia dzieła renesansowe wypowiada się na temat muzyki XVI-wiecznej |
| | • wymienia cechy teatru elżbietańskiego | • przedstawia różnice pomiędzy teatrem renesansowym a średniowiecznym | • wlicza podobieństwa i różnice pomiędzy teatrem renesansowym a antycznym | charakteryzuje konwencje teatralne powstałe w renesansie omawia zjawisko teatru dell'arte | • przedstawia podobieństwa oraz różnice pomiędzy dramatem humanistycznym a elżbietańskim |

RENEANS - TEKSTY Z EPOKI

| | | | | | |
|--|--|---|--|---|---|
| | czyta ze zrozumieniem Pieśń XXV z Ksiąg wtórych Kochanowskiego określa rodzaj liryki występujący w utworze | wskazuje podmiot liryczny oraz adresata lirycznego pieśni określa gatunek utworu i wskazuje na jego pochodzenie | interpretuje wiersz wyjaśnia, na czym polega renesansowy charakter utworu | porównuje kreację Boga w pieśni z Jego obrazem w utworach średniowiecznych rozpoznaje rodzaj wersyfikacji zastosowany w utworze | na podstawie indywidualnych poszukiwań wyjaśnia znaczenie wyrażenia Deus artifex i odnosi je do utworu Jana Kochanowskiego konfrontuje wiersz Jana Kochanowskiego z obrazem Pietera Bruegla Żniwa i formułuje wnioski |
| | czyta ze zrozumieniem podane pieśni wskazuje elementy światopoglądu renesansowego w utworach Kochanowskiego definiuje pieśń jako gatunek | na podstawie wierszy charakteryzuje światopogląd poety wyjaśnia znaczenie terminów: horacjanizm, cnota, fortuna, stoicyzm, epikureizm | odnajduje wątki horacjańskie w pieśniach Jana Kochanowskiego analizuje wiersze pod kątem obecności elementów stoicyzmu i epikureizmu | <ul style="list-style-type: none"> dokonuje analizy i interpretacji utworów wskazuje w pieśniach cechy wiersza sylabicznego | <ul style="list-style-type: none"> porównuje Pieśń XXIV z Ksiąg wtórych z wierszami Horacego konfrontuje pieśni Jana Kochanowskiego z obrazem Tycjana Trzy okresy życia |

| | | | | | |
|--|--|---|---|--|--|
| | czyta ze zrozumieniem fragmenty Pieśni o spustoszeniu Podola i Pieśń XIV z Ksiąg wtórych określa rodzaj liryki, podmiot liryczny i adresata lirycznego utworów | określa historyczne tło powstania Pieśni o spustoszeniu Podola wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego | odnosi tematykę pieśni do światopoglądu renesansowego dokonuje analizy i interpretacji wiersza | w kontekście utworu Jana Kochanowskiego wypowiada się na temat roli osób sprawujących władzę podaje cechy wiersza sylabicznego | <ul style="list-style-type: none"> przywołuje szerokie konteksty interpretacyjne utworów Kochanowskiego oraz nawiązania do nich |
| | czyta ze zrozumieniem fragment Pieśni świętojańskiej o sobótce określa rodzaj liryki i wskazuje podmiot liryczny oraz adresata lirycznego | rozpoznaje gatunek wiersza i odnosi go do tradycji literackiej w kontekście utworu wyjaśnia znaczenie terminów: sielanka, arkadia, literatura pastoralna, folklor, idylla | odnajduje w wierszu toposy renesansowe wskazuje w utworze środki stylistyczne i określa ich funkcję | odnosi tematykę wiersza do obyczajowości wiejskiej XVI w. podejmuje dyskusję na temat realiów życia wiejskiego oraz wizji poetyckiej wsi | odnosi mit arkadyjski do zjawisk współczesnej kultury konfrontuje wiersz Jana Kochanowskiego z obrazem Giorgionego Burza |

| | | | | | |
|--|---|---|--|---|---|
| | <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w czytanych fraszkach tematykę autobiograficzną, refleksyjno-filozoficzną i obyczajową | <p>na podstawie poznanych utworów charakteryzuje fraszkę jako gatunek literacki</p> <p>wskazuje we fraszkach elementy światopoglądu i obyczajowości renesansowej</p> | <ul style="list-style-type: none"> odnajduje we fraszkach konteksty antyczne i biblijne | <ul style="list-style-type: none"> analizuje fraszki pod kątem renesansowego obrazu człowieka | <p>omawia topos świata jako teatru</p> <p>konfrontuje wybraną fraszkę z obrazem Giuseppe Arcimbolda</p> <p>Jesień</p> |
| | <p>odnosi Treny do biografii Jana Kochanowskiego</p> <p>czyta ze zrozumieniem wskazane utwory</p> <p>definiuje tren jako gatunek</p> | <p>wskazuje elementy filozofii stoickiej w Trenach</p> <p>rozpoznaje w Trenie IX pozorny panegyryk</p> <p>odnajduje w Trenie XIX informacje świadczące o odbudowie światopoglądu poety</p> <p>wyjaśnia znaczenie określeń poezja funeralna i liryka żałobna</p> | <p>analizuje i interpretuje wskazane treny</p> <p>przedstawia kryzys światopoglądowy poety na podstawie trenów: IX, X i XI</p> | <p>wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego w Trenach</p> <p>wyjaśnia, na czym polegała innowacyjność Trenów Kochanowskiego</p> | <ul style="list-style-type: none"> na podstawie cyklu Trenów omawia kompozycję epicedium |
| | <ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem psalmy w tłumaczeniu | <ul style="list-style-type: none"> odnosi Psalterz Dawidów do tradycji biblijnej | <ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat specyfiki przekładu | <ul style="list-style-type: none"> zestawia Psalm 130 w przekładzie Jana | <ul style="list-style-type: none"> odnosi Psalm 130 w tłumaczeniu Jana |

| | | | | | |
|--|--|---|--|---|---|
| | <p>Jana Kochanowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> definiuje psalm jako gatunek | <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: translatoryka, humanizm chrześcijański, poeta doctus | <ul style="list-style-type: none"> porównuje Psalm 130 w przekładzie Jana Kochanowskiego z wersją utworu z Biblii Tysiąclecia | <p>Kochanowskiego z pieśnią Czego chcesz od nas, Panie i wypowiada się na temat spójności światopoglądowej poety</p> <ul style="list-style-type: none"> podjęmuje dyskusję na temat granic wolności tłumacza | <p>Kochanowskiego do analogicznych zjawisk w kulturze</p> |
| | <p>przytacza najważniejsze wydarzenia z biografii Jana Kochanowskiego</p> <p>podaje tytuły omówionych utworów Kochanowskiego</p> | <ul style="list-style-type: none"> analizuje wybrane wiersze | <ul style="list-style-type: none"> wskazuje najważniejsze tematy i motywy w twórczości Kochanowskiego | <ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie twórczości Jana Kochanowskiego w rozwoju literatury polskiej | <ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat światopoglądu Jana Kochanowskiego w kontekście jego biografii i twórczości |

| | | | | | |
|--|---|---|--|---|---|
| | wymienia tytuły ksiąg rozprawy relacjonuje poglądy Modrzewskiego, zawarte w przeczytanym fragmencie tekstu | • omawia najważniejsze postulaty pisarza | przedstawia źródło toposu utopii relacjonuje najważniejsze założenia utworu Thomasa More'a | • podejmuje dyskusję na temat realizacji idei utopii - w obszarze literatury i w świecie realnym | samodzielnie opracowuje koncepcję idealnego państwa i społeczeństwa oraz uzasadnia swoje tezy konfrontuje wyobrażenie idealnej społeczności z obrazem Lucasa Cranacha starszego Złoty wiek |
| | przyczyta argumentację zaprezentowaną przez Piotra Skargę wyjaśnia znaczenie terminu retoryka | • określa kontekst historyczny Kazań sejmowych odnajduje w tekście wątki biblijne wyjaśnia znaczenie terminów: anarchia szlachecka, złota wolność, tolerancja religijna | wskazuje w utworze środki retoryczne charakteryzuje stylizację proroczej groźby w Kazaniach sejmowych | podejmuje dyskusję na temat aktualności Kazań sejmowych we współczesnej Polsce konfrontuje treść obrazu Jana Matejki Kazanie Skargi z realiami historycznymi i formułuje wnioski na temat ideologicznej funkcji obrazu | • analizuje obraz Jana Matejki Kazanie Skargi |
| | czyta ze zrozumieniem wskazane utwory określa rodzaj liryki zastosowany w wierszach | • określa podmiot liryczny, adresata lirycznego oraz sytuację liryczną w wierszach | analizuje i interpretuje wiersz opisuje uczucia podmiotu lirycznego | na podstawie poznanych utworów charakteryzuje zjawisko petrarkizmu podejmuje dyskusję na | • porównuje dwa sposoby obrazowania piękna kobiecego na przykładzie obrazów Giorgionego |
| | • definiuje sonet jako gatunek | wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego wskazuje w podanych utworach cechy gatunkowe sonetu | • wskazuje w utworach przykłady idealizacji kobiety | temat wpływu twórczości Francesca Petrarke na skonwencjonalizowanie poezji miłosnej | Śpiąca Wenus i Domenica Ghirlandaia Portret Giovanny Tornabuoni |

| | | | | | |
|--|---|--|---|---|--|
| | streszcza dzieło Cervantesa wyjaśnia znaczenie wyrażenia walka z wiatrakami | wymienia cechy gatunkowe romansu rycerskiego i ilustruje je przykładami z literatury średniowiecznej charakteryzuje na podstawie tekstu głównych bohaterów powieści | wyjaśnia istotę parodii i podaje odpowiednie przykłady analizuje utwór Cervantesa pod kątem parodii romansu rycerskiego | • rozpatruje charaktery głównych bohaterów powieści jako odbicie dwoistej natury ludzkiej | konfrontuje poznany tekst z obrazem Honoré Daumiera Don Kichot tworzy parodię dowolnego dzieła literackiego |
| | streszcza nowelę Sokół definiuje nowelę jako gatunek | wypowiada się na temat Dekameronu jako cyklu nowel na podstawie tekstu podaje cechy gatunkowe noweli | • wyróżnia elementy kompozycyjne noweli | • analizuje utwór pod kątem światopoglądu renesansowego | • omawia obraz Sandra Botticellego Uczta w piniowym lesie |
| | streszcza dramat Makbet wymienia tytuły najważniejszych dzieł Williama Szekspira | przedstawia zarys biografii Williama Szekspira omawia cechy charakterystyczne teatru elżbietańskiego porównuje dramat szekspirowski z dramatem antycznym charakteryzuje głównych bohaterów tragedii wskazuje przyczyny ostatecznej klęski Makbeta | wyjaśnia znaczenie określenia kwestia szekspirowska analizuje pod względem psychologicznym motywację działań głównych bohaterów dramatu określa rolę czarownic w budowaniu napięcia w sztuce wskazuje elementy świata irracjonalnego i opisuje ich znaczenie omawia funkcję elementów humorystycznych w Makbecie | analizuje przyczyny ponadczasowej aktualności dzieł Szekspira wymienia przykłady adaptacji dzieł Szekspira definiuje tragizm w utworze | streszcza Hamleta Williama Szekspira omawia wybraną adaptację Makbeta bądź Hamleta i konfrontuje ją z tekstem dramatu |

| | | | | | |
|---|---|---|---|--|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy charakterystyczne stylu renesansowego | <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę pomiędzy stylem artystycznym a stylami funkcjonalnymi | <ul style="list-style-type: none"> prezentuje na przykładach cechy stylu renesansowego wskazuje przykłady parodii, trawestacji i pastiszu | <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz sylabiczny i określa jego cechy | <ul style="list-style-type: none"> wskazuje chwyt retoryczny w przykładowych tekstach publicystycznych z okresu odrodzenia oraz współczesnych analizuje problem oryginalności dzieła literackiego w kontekście konwencji stylistycznej |
| RENEANS - PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE | | | | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> relacjonuje opinie o epoce zawarte we fragmentach tekstów Renesansu Jerzego Ziomka oraz Czy diabeł może być zbawiony i 27 innych kazań Leszka Kołakowskiego | <ul style="list-style-type: none"> w kontekście fragmentu książki Jerzego Ziomka porównuje możliwości, jakie stwarzał ludziom renesans, z epoką poprzednią | <ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat związków kultury narodowej z europejską | <ul style="list-style-type: none"> podjęcie dyskusji na temat renesansu w kontekście fragmentu książki Leszka Kołakowskiego | <ul style="list-style-type: none"> formułuje własną opinię dotyczącą stereotypów w postrzeganiu renesansu |
| | <ul style="list-style-type: none"> odtworzy najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat renesansu | <ul style="list-style-type: none"> wykorzysta najistotniejsze konteksty wywodzące się z twórczości renesansowej | <ul style="list-style-type: none"> formułuje wnioski na tematy związane z twórczością renesansową określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa renesansu | <ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w dyskusji na tematy związane z renesansem i stosuje odpowiednie argumenty w swoich wypowiedziach dokonywa uogólnień, podsumowań i porównań | <ul style="list-style-type: none"> wykorzysta bogate konteksty wywodzące się z twórczości renesansowej formułuje i rozwiązuje problemy badawcze dotyczące piśmiennictwa renesansowego |
| RENEANS - NAWIĄZANIA | | | | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wpływy kultury renesansowej w różnych dziełach sztuki | <ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia cywilizacyjne renesansu oraz ich wpływ na rozwój człowieka | <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpływ sztuki renesansowej na późniejszą epokę | <ul style="list-style-type: none"> prezentuje dowolny przykład inspiracji kulturą renesansu | <ul style="list-style-type: none"> omawia i ocenia dowolny przykład inspiracji kulturą renesansu |
| | <ul style="list-style-type: none"> relacjonuje poglądy Jeana Delumeau zawarte we fragmencie tekstu Cywilizacja Odrodzenia wymienia najważniejsze | <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wpływu renesansu na współczesną cywilizację | <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego czasy renesansu rozpoczynają epokę nowożytną podjęcie dyskusji na temat osiągnięć renesansu | <ul style="list-style-type: none"> ocenia z własnej perspektywy przełomowy charakter epoki | <ul style="list-style-type: none"> konfrontuje osiągnięcia kultury renesansu ze znanymi sobie dziełami sztuki |

| | | | | | |
|-----------------|--|--|--|---|--|
| | osiągnięcia epoki | | | | |
| | wypowiada się na temat zjawiska popkultury formułuje wypowiedź na temat Mona Lisy Leonarda da Vinci | • porównuje obraz Jeana-Michela Basquiata z pierwowzorem | • przedstawia własną opinię na temat przetwarzania ikon historii sztuki przez popkulturę | • analizuje funkcję wykorzystania Mona Lisy w dziele popkulturowym | • podejmuje dyskusję na temat tego, czym jest sztuka |
| | czyta ze zrozumieniem wiersz Władysława Broniewskiego określa rodzaj liryki, wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu | odnajduje w utworze nawiązania do Trenów Jana Kochanowskiego określa w kontekście wiersza etymologię imienia Zofia | dokonyuje analizy stylistycznej wiersza wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego w wierszu Broniewskiego w kontekście Trenów | • podejmuje dyskusję na temat opisu śmierci i żałoby w różnych okresach literackich | • pisze analizę porównawczą wierszy *** [Anka! to już trzy i pół roku] Władysława Broniewskiego i Tren XIX Jana Kochanowskiego |
| | streszcza wskazany fragment utworu Trzy wiedźmy Terry'ego Pratchetta odnajduje w czytanej tekście aluzje do Makbeta Williama Szekspira | • charakteryzuje utwór jako parodię i podaje odpowiednie przykłady | • wskazuje środki nadające tekstowi efekt komediowy | • uczestniczy w dyskusji na temat funkcjonowania parodii | • wskazuje elementy świadczące o oryginalnym podejściu twórcy do gatunku powieści |
| | • na podstawie obejrzanego spektaklu Teatru Telewizji charakteryzuje królową Elżbietę, uwypukla złożoność jej postaci | • przywołuje kontekst historyczny przedstawienia | • wypowiada się na temat kreacji odtwórczyni tytułowej roli | • podejmuje dyskusję na temat problemów osób sprawujących władzę w czasach renesansu i dzisiaj | • omawia specyfikę Teatru Telewizji |
| | streszcza fabułę Romea i Julii w reż. Baza Luhrmanna opisuje swoje wrażenia po obejrzeniu filmu | porównuje film Luhrmanna z utworem Williama Szekspira wyjaśnia znaczenie terminów: adaptacja, ekranizacja, interpretacja | • dokonuje szczegółowej analizy porównawczej wybranych scen filmu | wypowiada się na temat funkcji kiczu w filmie podejmuje dyskusję o granicach dowolności adaptacji | • wyraża swoją opinię na temat rekwizytów, kostiumów oraz sposobu filmowania i montażu |
| | • opisuje relacje panujące na dworze francuskim, które zostały przedstawione w filmie | • omawia wydarzenia historyczne stanowiące tło fabuły filmu | • analizuje pobudki, jakimi kierowała się tytułowa bohaterka filmu | • na podstawie fabuły filmu rozważa problem zła w człowieku | • przywołuje konteksty i nawiązania wykorzystane w filmie |
| BAROK - O EPOCE | | | | | |

| | | | | | |
|-------------------------------|---|--|--|--|---|
| | wyjaśnia etymologię nazwy barok określa ramy czasowe epoki podaje daty początku i końca baroku w Polsce | wymienia podstawowe różnice pomiędzy renesansem a barokiem wyjaśnia, dlaczego XVI w. nazywa się czasem wojen tłumaczy znaczenie terminów monarchia absolutna i kontrreformacja | omawia najważniejsze postanowienia soboru trydenckiego charakteryzuje specyfikę polskiego baroku | • wypowiada się na temat życia codziennego w baroku | analizuje wpływ soboru trydenckiego na kształt epoki podaje przykłady teatralizacji życia w baroku charakteryzuje tło historyczne epoki |
| | streszcza fragmenty traktatów Kartezjusza: Medytacji o pierwszej filozofii i Rozprawy o metodzie relacjonuje fragment Myśli Pascala | przedstawia podstawowe założenia filozofii Kartezjańskiej wymienia najważniejsze elementy filozofii Blaise'a Pascala | objaśnia sens stwierdzenia Myślę, więc jestem tłumaczy znaczenie sformułowania zakład Pascala wyjaśnia, jak rozumie określenie trzcina myśląca | wymienia nazwiska przedstawicieli spirytualizmu, naturalizmu i panteizmu oraz charakteryzuje ich poglądy formułuje swoją opinię na temat myśli barokowej | • przedstawia charakterystykę głównych nurtów myśli barokowej, korzystając z różnych źródeł informacji |
| | rozpoznaje cechy stylu barokowego na podstawie wskazanych dzieł wymienia nazwiska najważniejszych twórców okresu baroku podaje najistotniejsze cechy stylu barokowego | omawia twórczość przedstawicieli sztuki barokowej charakteryzuje malarstwo barokowe, posługując się przykładami dzieł na przykładzie wybranej budowli przedstawia cechy architektury barokowej | omawia założenia światopoglądowe sztuki baroku charakteryzuje operę jako zjawisko typowe dla baroku wyjaśnia, czym był teatr dworski | określa, na czym polegało znaczenie Kościoła jako mecenasa sztuki dokonuje analizy rzeźby barokowej według wskazanych kryteriów opisuje działalność szkolnego teatru jezuitów w Polsce | • analizuje i interpretuje wybrane dzieło sztuki barokowej |
| BAROK - TEKSTY Z EPOKI | | | | | |
| | • charakteryzuje dwa nurty poezji barokowej: dworski i metafizyczny | wymienia nazwiska przedstawicieli klasycyzmu barokowego definiuje termin marinizm | omawia twórczość Moliera wyjaśnia znaczenie terminów: sacrum, profanum, vanitas | • przedstawia różnice pomiędzy nurtem dworskim i metafizycznym literatury baroku a klasycyzmem francuskim | • streszcza wybrany dramat Pierre'a Corneille'a bądź Jeana Racine'a |
| | czyta ze zrozumieniem wiersze poety omawia przynależność | • odnajduje cechy poezji metafizycznej w utworach Sępa Szarzyńskiego | • wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego w analizowanych sonetach | • porównuje obraz Boga zawarty w utworach Sępa Szarzyńskiego z obrazem | • analizuje pogląd poety na temat sensu istnienia na podstawie wskazanych |

| | | | | | |
|--|--|---|---|---|---|
| | Mikołaja Sępa Szarzyńskiego do dwóch epok: renesansu z uwagi na lata życia i baroku ze względu na prekursorską twórczość | • wskazuje podmiot liryczny oraz adresata lirycznego i określa sytuację liryczną we wskazanych wierszach | • dokonuje analizy stylistycznej i interpretacji wierszy Sępa Szarzyńskiego | Boga w Hymnie Jana Kochanowskiego • podejmuje dyskusję na temat aktualności poezji Sępa Szarzyńskiego | sonetów • konfrontuje sonety Sępa Szarzyńskiego z obrazem Juana de Valdésa Leala In ictu oculi |
| | wskazuje w wierszu Krótkość żywota cechy literatury metafizycznej odnajduje w wierszu Na oczy królowy angielskiej i omawia cechy literatury dworskiej | • odczytuje wiersz Krótkość żywota jako traktat z tezą i potwierdzającą ją argumentacją | • analizuje i interpretuje wiersze Krótkość żywota oraz Na oczy królowy angielskiej | • wyjaśnia znaczenie paradoksów kończących wiersz | • interpretuje obraz Georges'a de La Toura Maria Magdalena |
| | na podstawie wiersza Do trupa definiuje sonet jako gatunek przytacza definicję paradoksu i podaje odpowiednie przykłady | wyjaśnia istotę konceptu w wierszach O swej pannie i Do trupa odnajduje elementy sensualizmu w omawianych utworach | analizuje wiersze Jana Andrzeja Morsztyna definiuje marinizm po omówieniu twórczości Jana Andrzeja Morsztyna | • omawia koncept stanowiący oś konstrukcyjną utworu O swej pannie | • w kontekście barokowego ujęcia tematu śmierci porównuje wiersz Do trupa z rzeźbą Berniniego Śmierć błogosławionej Ludwiki Albertoni |
| | streszcza wskazane fragmenty Zbytków polskich wyjaśnia znaczenie terminu sarmatyzm na podstawie tekstu omawia zamiłowanie XVII-wiecznej szlachty i duchowieństwa do życia ponad stan | odnajduje we fragmencie Zbytków polskich elementy nurtu sarmackiego przedstawia obraz społeczeństwa wyłaniającego się z podanego fragmentu | • przytacza fakty na temat wojen polsko-szwedzkich w XVII w. | tworzy analizę formalną tekstu i przedstawia funkcję użytych w nim środków językowych podejmuje dyskusję na temat społeczeństwa polskiego w kontekście utworu Wacława Potockiego | • omawia wpływ przymusowej konwersji na życie i twórczość Wacława Potockiego |
| | definiuje sarmatyzm oraz wymienia jego wady i zalety przytacza najważniejsze fakty z biografii pisarza | przedstawia biografię Paska i wskazuje w niej fakty typowe dla Sarmaty na podstawie utworu definiuje pamiętnik | • odnajduje w tekście Pamiętników elementy mentalności sarmackiej | • analizuje styl i język Pamiętników | • podejmuje dyskusję na temat elementów mentalności sarmackiej u współczesnych Polaków |

| | | | | | |
|------------------------------------|---|--|--|---|---|
| | <ul style="list-style-type: none"> omawia charakter twórczości angielskich poetów metafizycznych | <p>określa, na czym polega koncept w wierszu Pchła Johna Donne'a rozpoznaje oryginalny charakter utworu Donne'a</p> | <ul style="list-style-type: none"> dokonyuje analizy i interpretacji wiersza Pchła | <ul style="list-style-type: none"> podjmuje dyskusję na temat współczesnych przykładów niebanalnego ukazania erotyzmu w sztuce | <p>analizuje i porównuje obrazy Ogród miłości Petera Paula Rubensa oraz Vanitas Pietera Claesza przedstawia w kontekście analizowanych obrazów przykłady łączenia ze sobą dwóch skrajnych kręgów tematycznych</p> |
| BAROK - NAUKA O JĘZYKU | | | | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> wymienia środki wyrazu artystycznego właściwe dla stylu barokowego | <p>klasyfikuje środki artystycznego wyrazu oraz określa ich funkcję w dziele literackim prezentuje na przykładach cechy stylu barokowego</p> | <ul style="list-style-type: none"> odnosi termin makaronizm do współczesnej polszczyzny | <ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat wpływu stylu barokowego na treść utworów | <ul style="list-style-type: none"> porównuje na podstawie wybranych utworów style renesansowy i barokowy |
| BAROK - PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE | | | | | |
| | <ul style="list-style-type: none"> relacjonuje opinie na temat baroku zawarte we fragmentach książek Dzieje literatury polskiej Juliana Krzyżanowskiego i Helikon sarmacki Andrzeja Vincenza | <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie pojęcia rodziomości w piśmiennictwie barokowym | <ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat demokratycznego charakteru piśmiennictwa barokowego | <ul style="list-style-type: none"> podjmuje dyskusję dotyczącą nieobecności literatury barokowej w świadomości społecznej | <ul style="list-style-type: none"> odnajduje w literaturze i sztuce barokowej elementy ponadczasowe |
| | <ul style="list-style-type: none"> przycacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat twórczości barokowej | <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje najistotniejsze konteksty wywodzące się z twórczości barokowej | <ul style="list-style-type: none"> formułuje wnioski na tematy związane z twórczością barokową określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa baroku | <ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w dyskusji na tematy związane z barokiem i stosuje odpowiednie argumenty w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań | <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości barokowej formułuje i rozwiązuje problemy badawcze dotyczące twórczości barokowej |
| BAROK - NAWIĄZANIA | | | | | |

| | | | | | |
|--|---|---|---|--|---|
| | <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje inspiracje barokowe w sztuce | <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady motywów w kulturze współczesnej wywodzących się z baroku | <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunek do baroku na przestrzeni epok | <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje przykład dzieła zainspirowanego sztuką barokową | <ul style="list-style-type: none"> • szczegółowo omawia wybrany przykład współczesnego dzieła inspirowanego sztuką |
|--|---|---|---|--|---|

| | | | | | |
|--|---|--|--|---|---|
| | | | | | barokową |
| | <p>czyta ze zrozumieniem wskazane teksty streszcza w punktach fragmenty Kuli Pascala Jorge Luisa Borgesa</p> | <ul style="list-style-type: none"> • odnajduje elementy estetyki barokowej we fragmencie Wojny futbolowej Ryszarda Kapuścińskiego | <p>prezentuje sylwetkę Ryszarda Kapuścińskiego referuje wykład Borgesa i interpretuje ostatnie zdanie tekstu</p> | <p>konfrontuje cechy estetyki barokowej wymienione przez Kapuścińskiego z dziełami sztuki zamieszczonymi w podręczniku podejmuje dyskusję na temat obecności estetyki barokowej we współczesnym świecie</p> | <p>porównuje barokową wizję świata i człowieka opisaną przez Pascala z niepokojami współczesnych ludzi ocenia aktualne przejawy estetyki barokowej w sztuce i życiu codziennym</p> |
| | <ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w podręczniku oraz dostępnych sobie źródłach akty kobiece powstałe w baroku i w innych epokach | <ul style="list-style-type: none"> • dobiera obrazy według kryterium kompozycji wykorzystanej przez Fernanda Botera w dziele Leżąca naga kobieta z kwiatami | <ul style="list-style-type: none"> • porównuje obraz Botera z aktami barokowymi, wskazuje elementy zaczerpnięte z tradycji i komentuje sposób ich przetworzenia | <ul style="list-style-type: none"> • podejmuje dyskusję na temat ewolucji ideału kobiecego piękna | <ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w dyskusji na temat obecności i funkcji kiczu we współczesnych przedstawieniach kobiety |
| | <ul style="list-style-type: none"> • określa rodzaj liryki oraz zasadę kompozycyjną, według której zbudowany jest wiersz Jarosława Marka Rymkiewicza Róża oddana Danielowi Naborowskiemu | <ul style="list-style-type: none"> • określa funkcję anafory | <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością topiki barokowej i wskazuje topoty wykorzystane w wierszu Rymkiewicza | <p>porównuje utwór Rymkiewicza z wierszem barokowym o podobnej konstrukcji wyjaśnia znaczenie symbolu róży obecnego w tekście</p> | <ul style="list-style-type: none"> • tworzy prezentację dotyczącą toposu róży w literaturze i sztuce |
| | <p>odnajduje we fragmencie Trans-Atlantyku Gombrowicza cechy języka Jana Chryzostoma Paska wskazuje w tekście elementy mentalności sarmackiej</p> | <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje najważniejsze fakty z życia i twórczości Witolda Gombrowicza | <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się ogólną znajomością treści utworu Witolda Gombrowicza | <ul style="list-style-type: none"> • analizuje sposoby ośmieszenia mentalności sarmackiej zastosowane przez Gombrowicza | <ul style="list-style-type: none"> • w kontekście fragmentu utworu podejmuje dyskusję na temat stosunku do emigrantów i problemów związanych z asymilacją na obczyźnie |

| | | | | | |
|--|---|---|---|---|--|
| | odnajduje w filmie Vatel w reż. Rolanda Joffego elementy teatralizacji życia w baroku opisuje przedstawioną w | • porównuje kadry filmowe z reprodukcjami barokowych obrazów zamieszczonymi w podręczniku | odnajduje w filmie toposy barokowe analizuje postępowanie tytułowego bohatera | • interpretuje motyw lustra obecny w filmie | porównuje sposób przedstawienia arystokracji w filmach Vatel oraz Królowa Margot pisze recenzję dzieła |
|--|---|---|---|---|--|

| | | | | | |
|--|---|--|--|---|---|
| | filmie barokową arystokrację | • ocenia postępowanie arystokracji ukazane w filmie | | | Rolanda Joffego |
| | na podstawie filmu charakteryzuje życie codzienne w baroku opisuje proces powstawania dzieła sztuki | • przedstawia charakterystykę postaci Griet - służącej malarza | • porównuje kadry z filmu z obrazami Jana Vermeera | • analizuje i ocenia kreację Scarlett Johansson | • tworzy prezentację na temat obrazu artysty w filmie |

OŚWIECENIE - O EPOCE

| | | | | | |
|--|--|--|---|--|--|
| | objaśnia etymologię nazwy epoki podaje daty graniczne oświecenia w Europie przedstawia periodyzację polskiego oświecenia | opisuje światopogląd ludzi oświecenia wymienia osiągnięcia oświecenia w dziedzinie nauki podaje nazwy instytucji powstałych w czasach stanisławowskich | opisuje przemiany społeczne doby oświecenia charakteryzuje specyfikę polskiego oświecenia | prezentuje wpływ idei oświeceniowych na życie codzienne analizuje rolę czasopiśmiennictwa w oświeceniu | • analizuje przemiany światopoglądowe, które ukształtowały epokę |
|--|--|--|---|--|--|

| | | | | | |
|--|---|---|--|--|---|
| | czyta ze zrozumieniem fragment traktatu Johna Locke'a Rozważania dotyczące rozumu ludzkiego i przytacza najważniejsze tezy tekstu czyta ze zrozumieniem fragment Traktatu o tolerancji Woltera i podaje najistotniejsze założenia tekstu | wymienia główne kierunki światopoglądowe oświecenia prezentuje założenia filozofii Johna Locke'a charakteryzuje podstawowe elementy światopoglądu Woltera wyjaśnia znaczenie terminów: deizm, ateizm, materializm, sensualizm, empiryzm, tabula rasa, utilitaryzm, liberalizm, libertynizm | odnajduje w tekście Johna Locke'a argumenty świadczące o tym, że autor był zwolennikiem racjonalizmu i empiryzmu przedstawia okoliczności, w których powstał Traktat o tolerancji na podstawie tekstu objaśnia, jaką rolę - według Woltera - odgrywają Bóg i religia | prezentuje podstawowe założenia światopoglądu Immanuela Kanta wyjaśnia, na czym polega kopernikański przewrót w filozofii dokonany przez Kanta tłumaczy, czym jest według filozofa prawo naturalne omawia główne twierdzenia Jeana- Jacquesa Rousseau | • przedstawia pogłębioną wiedzę na temat filozofii Immanuela Kanta i Jeana- Jacquesa Rousseau |
| | • wskazuje na przykładach cechy stylu klasycystycznego w architekturze, malarstwie i rzeźbie | podaje cechy stylu klasycystycznego i rokokowego omawia rolę teatru w oświeceniu | wymienia najważniejsze dzieła czołowych twórców klasycyzmu europejskiego opisuje specyfikę rokokowych przedmiotów | analizuje dzieło klasycystyczne według wskazanych kryteriów wyjaśnia, w jaki sposób sztuka oświecenia | wypowiada się na temat muzyki okresu oświecenia prezentuje treść i problematykę wybranej komedii klasycystycznej |

| | | | | | |
|------------------------------------|---|---|--|--|-------------------------------|
| | • na podstawie wybranych dzieł omawia cechy rokoka | | użytku codziennego i wystroju wnętrz • charakteryzuje rolę komedii w teatrze oświeceniowym | odzwierciedlała najważniejsze idee epoki • określa rolę Teatru Narodowego w rozwoju polskiego oświecenia | |
| OŚWIECENIE - TEKSTY Z EPOKI | | | | | |
| | • wymienia nazwy gatunków literackich najlepiej realizujących postulat dydaktyzmu | wskazuje gatunek, który pojawił się w polskiej literaturze XVIII-wiecznej wymienia najważniejsze cechy literatury sentymentalnej i rokokowej | • definiuje klasycyzm w literaturze | • wskazuje podstawowe zadania twórcy oświeceniowego | • wymienia poetyki normatywne |

| | | | | | |
|--|--|---|---|--|---|
| | <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy gatunkowe bajki i przytacza odpowiednie przykłady | <ul style="list-style-type: none"> wskazuje i wyjaśnia morał w bajkach Jagnię i wilcy, Wilk i owce oraz Lew pokorny | <ul style="list-style-type: none"> określa pochodzenie gatunku bajki odnosi sens bajki Wilk i owce do sytuacji z życia codziennego formułuje morał bajki Podróżny | <ul style="list-style-type: none"> komentuje bajkę Lew pokorny w kontekście wiedzy na temat natury ludzkiej | <ul style="list-style-type: none"> przedstawia ogólny obraz człowieka wyłaniający się z bajek Ignacego Krasickiego i komentuje go w odniesieniu do znanej mu rzeczywistości |
| | <ul style="list-style-type: none"> definiuje satyrę jako gatunek relacjonuje treść Żony modnej Ignacego Krasickiego | <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje głównych bohaterów satyry wymienia wady ganione przez autora Żony modnej | <ul style="list-style-type: none"> podaje cechy utworu, które świadczą o jego przynależności do klasycyzmu porównuje bajkę i satyrę omawia kompozycję satyry | <ul style="list-style-type: none"> rozpatruje satyrę w kontekście ówczesnej obyczajowości wskazuje sposoby osiągnięcia efektu komicznego w satyrze | <ul style="list-style-type: none"> w kontekście satyry omawia wzorce obyczajowe obecne we współczesnym świecie |
| | <ul style="list-style-type: none"> definiuje poemat heroikomiczny jako gatunek streszcza wskazany fragment Monachomachii | <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pochodzenie poematu heroikomicznego wskazuje w tekście Monachomachii cechy gatunkowe poematu heroikomicznego odnajduje w utworze ogólną refleksję i ją komentuje | <ul style="list-style-type: none"> rozpatruje fragmenty Monachomachii w kontekście swojej wiedzy na temat funkcjonowania zakonów w XVIII w. wskazuje w tekście przykłady zabiegów językowych mających wywołać efekt komiczny opisuje rolę humoru w Monachomachii | <ul style="list-style-type: none"> analizuje sposób ukazania mnichów w poemacie w kontekście fragmentów Monachomachii podejmuje dyskusję na temat funkcji śmiechu w życiu społecznym | <ul style="list-style-type: none"> porównuje fragment Monachomachii z eposem homeryckim i wskazuje sparodiowane elementy przedstawia w satyryczny sposób wybrany fragment życia społecznego |

| | | | | | |
|--|---|--|--|---|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy gatunków uprawianych przez Krasickiego i podaje przykładowe tytuły utworów | <ul style="list-style-type: none"> relacjonuje najważniejsze wydarzenia z biografii poety podaje tytuł pierwszej polskiej powieści | <ul style="list-style-type: none"> wylicza powracające w twórczości Krasickiego tematy i motywy oraz przytacza tytuły konkretnych dzieł | <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę „księcia poetów” w rozwoju literatury polskiej | <ul style="list-style-type: none"> określa tematykę powieści Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki |
|--|---|--|--|---|--|

| | | | | | |
|--|---|---|--|--|---|
| | definiuje sielankę jako gatunek streszcza wskazane fragmenty utworu Laura i Filon | • odnajduje w świecie przedstawionym utworu elementy o charakterze konwencjonalnym | • określa pochodzenie sielanki i podaje nazwiska twórców tego gatunku | przycacza poglądy Jeana-Jacquesa Rousseau i opisuje ich wpływ na rozwój sentymentalizmu wyjaśnia, dlaczego sielanki sentymentalne śmieszą dzisiejszego czytelnika | wymienia tytuły innych utworów Franciszka Karpińskiego porównuje świat sielankowej arkadii do utopii |
| | • opisuje historyczne okoliczności powstania Pieśni Legionów Polskich we Włoszech | • nazywa rodzaj liryki występujący w utworze i wypowiada się na temat podmiotu lirycznego | wymienia wydarzenia historyczne przywołane w tekście Józefa Wybickiego określa, kiedy Mazurek Wybickiego został oficjalnie uznany za hymn państwowy | • podejmuje dyskusję na temat roli hymnu i innych symboli w życiu narodu | określa funkcję przywołania osoby Tadeusza Kościuszki w zakończeniu pieśni wypowiada się na temat autorstwa i charakteru melodii towarzyszącej tekstowi pieśni |
| | wykazuje się orientacyjną wiedzą na temat dorobku i działalności Denisa Diderota definiuje powiastkę filozoficzną jako gatunek | • udowadnia, że utwór Diderota jest powiastką filozoficzną | streszcza utwór Kubuś Fatalista i jego pan wyjaśnia znaczenie słowa fatalizm i odnosi je do treści przeczytanego fragmentu | • analizuje kreację narratora w utworze | • porównuje bohaterów Kubusia Fatalisty do postaci z powieści Don Kichote Cervantesa |
| | • streszcza wskazany fragment Podróży do wielu odległych narodów świata... | • odnajduje elementy ironii w przeczytanym fragmencie i określa jej funkcję | • analizuje sposób przedstawienia cywilizacji europejskiej w utworze | odnosi fantastyczne wątki podróżnicze do historycznej wiedzy na temat kolonializmu podejmuje dyskusję o spotkaniach różnych cywilizacji we współczesnym świecie | • w kontekście dzieła Swifta wypowiada się na temat szans funkcjonowania społeczeństwa wielokulturowego |

| | | | | | |
|--|--|---------------------------------|---|--|--|
| | streszcza wskazany fragment Rękopisu... prezentuje własne przeżycia wynikające z lektury tekstu | • definiuje powieść szkatułkową | • wyjaśnia na podstawie tekstu Rękopisu..., czym jest powieść szkatułkowa | • analizuje kreację narratora w Rękopisie... | • rozważa, czy powieść Jana Potockiego tematycznie przynależy do okresu oświecenia |
|--|--|---------------------------------|---|--|--|

| OŚWIECENIE - NAUKA O JĘZYKU | | | | | |
|---|--|---|---|---|---|
| | wymienia rodzaje norm językowych podaje typy słowników językowych i wyjaśnia, które wątpliwości rozwiewa dany typ słownika nazywa cechy stylu oświeceniowego | przytacza przykłady ilustrujące różne rodzaje norm językowych prezentuje na przykładach cechy stylu oświeceniowego | rozpoznaje, kiedy odstępstwo od normy językowej jest błędem językowym odróżnia błędy wewnątrz- od zewnątrzjęzykowych | • przytacza przykłady błędów językowych i określa ich rodzaj | • wyszukuje błędy językowe określonego typu |
| OŚWIECENIE - PODSUMOWANIE I POWTÓRZENIE | | | | | |
| | • przytacza opinie zawarte w fragmentach tekstów Wynalezienie wolności 1700-1789 Jeana Starobinskiego i Mroczne dziedzictwo oświecenia Pawła Lisickiego | formułuje własną opinię dotyczącą tez zawartych w przeczytanych tekstach wypowiada się na temat dążeń wolnościowych w XVIII w. | • podejmuje dyskusję na temat spuścizny myślowej oświecenia | • w kontekście fragmentu tekstu Pawła Lisickiego zabiera głos w kwestii manipulowania opinią publiczną w oświeceniu i czasach współczesnych | • podejmuje polemikę z tekstem Pawła Lisickiego |
| | • przytacza najważniejsze fakty, sądy i opinie na temat dorobku oświecenia | • wykorzystuje najistotniejsze konteksty wywodzące się z twórczości oświeceniowej | formułuje wnioski na tematy związane z twórczością oświeceniową określa własne stanowisko w kwestii dziedzictwa oświecenia | uczestniczy w dyskusji na tematy związane z oświeceniem i stosuje odpowiednie argumenty w swoich wypowiedziach dokonuje uogólnień, podsumowań i porównań | wykorzystuje bogate konteksty wywodzące się z twórczości oświeceniowej formułuje i rozwiązuje problemy badawcze dotyczące piśmiennictwa oświeceniowego |
| OŚWIECENIE - NAWIĄZANIA | | | | | |
| | • wymienia instytucje powstałe w epoce oświecenia mające swoje współczesne odpowiedniki | • wskazuje elementy klasycyzmu w kulturze współczesnej | • omawia wpływy światopoglądu oświeceniowego na człowieka XXI w. | • analizuje wybrany przykład inspiracji kulturą oświecenia | • podaje konkretne przykłady wpływu sztuki klasycystycznej i sentymentalnej na twórczość późniejszych epok |
| | | | | | • omawia zmianę światopoglądową, jaka zaszła w epoce oświecenia |

| | | | | | |
|--|---|--|--|---|---|
| | podaje najistotniejsze fakty z biografii Czesława Miłosa określa funkcję apostrofy rozpoczynającej tekst Rozum | wskazuje sytuacje, do których odnosi się w drugim akapicie tekstu podmiot mówiący wyjaśnia funkcję użycia słowa gdybyż | • odnosi teksty Czesława Miłosa do światopoglądu oświeceniowego | wyjaśnia metafory użyte w tekście Labirynt opisuje, co było przyczyną niezgody autora na uwielbienie labiryntu swego umysłu | • określa, jaką rolę wyznacza sztuce i artyście podmiot mówiący |
| | rozpoznaje we fragmencie tekstu Jak szukaliśmy Lailonii Leszka Kołakowskiego powiastkę filozoficzną i określa jej cechy streszcza przeczytany fragment utworu | odnosi tekst do istoty ludzkiego życia podejmuje próbę interpretacji utworu na poziomie metaforycznym | przytacza najistotniejsze fakty z biografii Leszka Kołakowskiego konfrontuje czytany fragment ze światopoglądem oświeceniowym interpretuje tekst na poziomie metaforycznym | wypowiada się na temat istoty szukania analizuje metaforyczne znaczenie Lailonii jako przedmiotu poszukiwań | • przywołuje szerokie konteksty i nawiązania w interpretacji tekstu |
| | streszcza teksty Zbigniewa Herberta Wilk i owieczka oraz Wiatr i róża odnajduje w utworach cechy gatunkowe bajki | • interpretuje morały bajek Herberta | przytacza najważniejsze fakty z biografii Zbigniewa Herberta analizuje kreację narratora w bajce Wilk i owieczka | • komentuje sposób, w jaki Herbert odnosi się do tradycji XVIII-wiecznego bajkopisarstwa | • pisze analizę porównawczą wybranych bajek Ignacego Krasickiego i Zbigniewa Herberta |
| | • wyjaśnia, że pierwowzorem obrazu René Magritte'a Perspektywa: „Madame Récamier” Davida było klasycystyczne dzieło Jacques'a-Louisa Davida pod tytułem Madame Récamier | • analizuje obraz Davida jako modelowy przykład klasycyzmu w sztuce | porównuje surrealistyczne dzieło René Magritte'a z obrazem Davida opisuje swoje wrażenia wynikające z zestawienia obu dzieł | • interpretuje współczesny obraz i ocenia go z perspektywy własnej wrażliwości | • pisze analizę porównawczą obu obrazów, wykorzystując szerokie konteksty i nawiązania |
| | • wskazuje utwór, do którego nawiązuje wiersz Marii Pawlikowskiej- - Jasnorzewskiej | • odnajduje w wierszu elementy nawiązujące do konwencji sielanki oświeceniowej | • interpretuje wymowę wiersza | • omawia polemikę poetki z oświeceniowym sentymentalizmem | • rozpoznaje typ malarstwa oświeceniowego, do którego nawiązuje wiersz Marii Pawlikowskiej- - Jasnorzewskiej, i |

| | | | | | |
|--|--|--|--|--|-----------------------------------|
| | | | | | wskazuje punkty wspólne obu dzieł |
|--|--|--|--|--|-----------------------------------|

| | | | | | |
|--|--|--|--|--|---|
| | <ul style="list-style-type: none"> • streszcza fabułę filmu Cast Away - poza światem w reż. Roberta Zemeckisa | <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje głównego bohatera przed pobytem na bezludnej wyspie i po jego powrocie do cywilizacji | <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak w kontekście filmu rozumie słowo świat użyte w tytule • opisuje znaczenie piłki dla głównego bohatera podczas jego pobytu na wyspie | <ul style="list-style-type: none"> • analizuje konfrontację bohatera z cywilizacją po powrocie z wyspy • interpretuje motyw nieotwartej paczki | <ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat kreacji Toma Hanksa w filmie • porównuje fabułę filmu z treścią książki Robinson Crusoe Daniela Defoe |
| | <ul style="list-style-type: none"> • streszcza fabułę filmu | <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje Antonia Salieriego i Amadeusza Mozarta jako dwie kontrastujące ze sobą postacie | <ul style="list-style-type: none"> • nazywa chwyt narracyjny zastosowany w filmie i określa jego funkcję | <ul style="list-style-type: none"> • ocenia postępowanie Mozarta i wypowiada się na temat praw artysty do niekonwencjonalnego zachowania | <ul style="list-style-type: none"> • opisuje kondycję artysty w XVIII w. |